

Vefayât/Obituary
Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer

Mehmet Kurtoğlu*

Öz

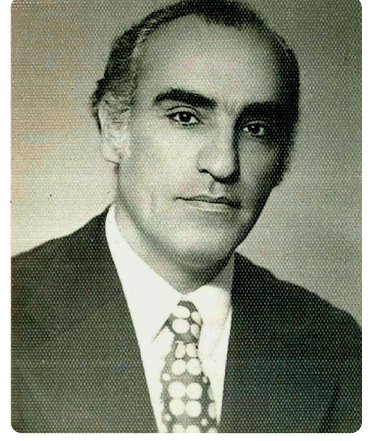
Bu makale 11 Haziran 2023 tarihinde vefat eden Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer'in hayatı ve sanatını anlatmaktadır. Uzun bir hayat süren Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer'in Vakıflar Genel Müdürlüğündeki memuriyeti ve akademik hayatındaki çalışmalarına yer verilmiştir. Ayrıca mimari çalışmaları, eserleri ve hakkında yazılanların bibliyografyası çıkarılmıştır.

Abstract

This article is about the life and art of Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer who passed away on 11 June 2023. It contains a long lived Prof. Dr. Orhan Cezmi Tuncer's civil service in the General Directorate of Foundations and his academic life. This writing also includes a bibliography of his arcitectural studies, works and written about him.

* VGM Kütüphaneler ve Yayın Müdürü

Orhan Cezmi Tuncer 8 Ocak 1931 yılında Diyarbakır'da doğmuştur. Babası Diyarbakır'ın ilk fotoğraf stüdyosu (Foto Yıldız) sahibi fotoğrafçı Mehmet Danyal Bey, annesi Urfalı Münire (Akbiyık) Hanımdır. Babası Mehmet Danyal Bey yarım asrı aşkın bir süre fotoğrafçılık yapmıştır. Orhan Cezmi'nin resim ve çizime olan kabiliyeti basının yanında fotoğrafçılık yaptığı sıralarda ortaya çıkmıştır. Orhan Cezmi ilk ve orta öğrenimini Diyarbakır'da, yüksek öğrenimi 1956 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümünde tamamlamıştır. Bir süre Diyarbakır DSİ X. Bölge Müdürlüğü binalarının yapımında şantiye şefliği yaptıktan sonra serbest çalışmaya başlamış, ardından 1966 yılında Ankara'ya yerleşmiştir. Aynı yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde işe başlamıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğünde işe başlamasını “tanrısal bir zamanlama ve yönlendiriş” olduğuna inanan Orhan Cezmi, hayatı boyunca Vakıflarla ilişkisini koparmamış gerek üniversite hayatında gerek emekliliğinde vakıflar Genel müdürlüğünün etkinliklerine katılmıştır. Özellikle vakıf haftalarında bildirileri, konferanslarıyla katılmış, vefat edene kadar bağıni koparmamıştır.

Orhan Cezmi'nin Vakıflar Genel Müdürlüğünde göreve başlamasını bir yazısında şöyle dile getirmiştir: “1956 yılında o zamanki adıyla İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümünü bitirip Diyarbakır'a döndüğümde, kent in ileri gelenleri bana pırıl pırıl okumuş bir genç olarak bakıyor ve herhalde çokça ümitler besliyorlardı. Günün birinde deprem nedeniyle zedelenmiş ve yıkılmış olan yapıları yerinde incelemek üzere, Diyarbakır Milletvekili ve Devlet Bakanı olan Vefik Pirinçcioğlu, yanına Vakıflar Genel Müdürü Nihat Danışman'ı alarak kente gelmişler; inceleme süresince beni kılavuz seçmişlerdi. Bu herhalde vilayet, belediye ve Ticaret Odası'nın ortak kararıydı. Eski eserlere yatkınlığım, Diyarbakır Atatürk Anıtı Kaidesi ve çevresinin düzenlenmesi işinin doğrudan bana verilmesi elbet bir rastlantı değildi. Babamın, kent in en eski stüdyo fotoğrafçısı oluşu ve sanatsal ağırlığı biliniyor ve bu yönünün bana da geçtiğini yetkiler görüyorlardı. Gezi süresince sürücünün yanında oturdum. Sorarlarsa, dilimin döndüğünce yanıtlamaya çalışıyordum. İsim gereği Ankara'ya geldikçe ve vakit bulursam Nihat Bey'e uğruyordum. Böylece göz bağıımız devam etti. O tarihlerde Vakıflar Genel Müdürlüğü Ulus'ta Gençlik Parkı'na karşı olan tarihi tiyatro yapılarındaydı. Sekreteryaya galiba bir akslık bir odadaydı. Sade düz masa, 30-35 cm çapında saksılı bir çiçek, birkaç sandalyeyle yetinilmekteydi. Genel Müdür odası, 3 aksı(oda) birleştiren, güneye bakan, pırıl pırıl, aydınlık, temiz ve sessiz bir durumdaydı. Karşı odalarda pek iş inleyen kimseler yoktu. Her tarafın sakin dural oluşu dikkatimden kaçmadı. Günün birinde 21 Şubat 1966 günü bu tanışma, Abide ve Yapı İşleri Bakanı Ekrem Demirtaş'ın önerisiyle Vakıflara davet edildim. Bir ay kadar sonra, yatırımların genel müdürlükte hazırlanması amacıyla bana Rölöre Bürosunu kurdurdular ve beni şef yaptılar. Artık bir Vakıf elemanıydım.”¹

1 Orhan Cezmi Tuncer, Vakıflar Dergisi 75. Yıl Özel Sayısı, sh. 38,39, Ankara, 2013

1972 yılında “Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde Abideler Mütahhassıs Müşavirliğine, 1976’da Genel Müdür Teknik Müşavirliğine atanan Orhan Cezmi, Anadolu’nun birçok yerinde, özellikle Ahlat, Diyarbakır, Kayseri, Konya gibi önemli merkezlerdeki tarihi yapıların restorasyonlarında bulunmuştur. Diyarbakır Dağkapı semtindeki Atatürk Anıtı kaidesi ve çevresinin düzenlenmesinin proje ve inşaatı ile Mardin Hükümet Meydanının düzenlenmesi ve Atatürk Anıtı kaidesi projesi ona aittir. Diyarbakır’da Yoğurt Pazarı doğusunda yer alan Borsa Hanı karşısındaki Mehmet Han’a ait pasaj, Urfa Kapı içinde, Melikahmet Caddesi sonundaki çarşı, İstasyon Caddesi üzerinde Borsa Hanı ve Hikmet Çelebioğlu’na ait, altı bayilik, üstü ev olan yapıyı tasarlayıp uygulamıştır. 1977’de İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Sedat Hakkı Eldem Stüdyosunda doktorasını tamamlamış, 1980’de Gazi Üniversitesi Devlet Mühendislik Mimarlık Fakültesine öğretim üyesi olmuştur. Burada sanat tarihi, mimarlık tarihi, rölöve dersleri vermiş, aynı yerde, aynı yıl Restorasyon Anabilim Dalını kurmuştur. 1980’de doçent ve 1992’de profesör olmuştur. Mimarlık tarihiyle ilgili yazılarını 1970 yılından itibaren on üç kitap ve doksandan fazla makale olarak yayımlamıştır. 1991’den itibaren iki dönem Kültür ve Tabiat Varlıkları Diyarbakır Koruma Kurulunun başkanlığını yapmış, beş Yıl Yüksek Kurul üyeliğinde bulunarak 1998’de emekliye ayrılmıştır.”²

Orhan Cezmi Sadi Bayram’ın deyişiyle ketum, prensip sahibi ve okuyan biridir. Disiplinli, çalışkan ve işini severek yapan Orhan Cezmi’nin araştırma ve kitapları ancak kendini tam anlamıyla yetiştirdikten sonra gerçekleşmiştir. Mükemmeliyetçidir, bu yüzden resim ve yazıları üzerinde titizlikle durur. Yazma konusunda acele etmemesinin nedeni de işte bu titizliği ve mükemmeliyetçiliğinden dolayıdır.

Vakıflarda birlikte çalıştığı mesai arkadaşı Sadi Bayram, yayınlamış olduğu Ön Asya Dergisi için kendisinden yazı istediğinde; “zamanı var, zamanı gelince dur diyeceksin, dağarcık biraz dolsun” diye cevap vermiştir. Akademik çalışmalarını tamamladıktan ve sahada bilgi ve tecrübe edindikten sonra yazmaya başlamıştır. Sadi Bayram’a dediği gibi dağarcık dolduktan sonra da vefat edene kadar yazmayı sürdürmüştür. Vakıflar dergisinde on beş, vakıf haftası kitabında on üç ve Sivas Dergisi şifa yapı topluluğunda bir olmak üzere toplam yirmi dokuz yazısı yayınlanmıştır. Sadi Bayram’ın çıkarmış olduğu Ön Asya Dergisi’nde ise toplam on bir makalesi yayınlanmıştır. Orhan Cezmi Kendini işine vermiş, her zaman popülizmden uzak durmuştur. Mimariyle ilgili araştırmalar ve ciddi çalışmalarda yapmıştır.

2 G,Dişli, G. Günel, A. Kılıç, Orhan Cezmi İli Vakıflarda Elli Yıl, sh.56-71, Restorasyon Yıllığı Dergisi, Sayı, 11, İstanbul, 2015

Orhan Cezmi'nin mimaride en önemli keşfi "geometrik modülasyon"u bulmasıdır. Kendisi bu keşfi nasıl bulduğunu şöyle anlatmıştır: "Anadolu kümbetlerini çalışırken Kayseri Döner Kümbet'in taş yüksekliklerinin aynı olduğu ve beden duvarlarının aynı uzunlukta taşlarla örüldüğünü gördüm. Uzun taşla kısa taş koyarak örülen örgü, cephede düşey çizgilerin yukardan aşağıya birer atlayarak devam etmesini sağlıyordu. Aksaray Sultan Hanı Kervansarayını restore ederken taş sıralarının birbiri üstüne eşit konulduğunu ve yüzeylerindeki geometrik bezemenin katlanarak devam ettiğini gördüm. Kazı esnasında taş kapıyı çevreleyen "ters U" çerçevenin son üst dönüş taşını buldum. Böylece kapının bitimi belirlenmiş oldu. Ölçünce en ve yüksekliğinin 2/3 oranında olduğu anlaşıldı. Bu iki birikimden sonra 70'e yakın Selçuklu taş kapısını inceledim. Hep bu 2/3 oranını ve geometrik düzeni keşfettim. Böylece Anadolu Selçuklu mimarlığında taş kapılarda tümüyle bir geometrik düzenin varlığı ortaya çıktı. Anadolu Selçukluların siyasi hayatının yıkılmaya başladığı 13. yüzyılın ikinci yarısında Sivas Gök Medresede bu geometrik düzenin en olgun tepe noktasına eriştiği anlaşılmış oldu. Bu bilgilerin Mimar Sinan'a eriştiğine veya kendisinin de keşfettiğine kuşku yoktur. Böylece O da Osmanlı'nın muhteşem yüzyılında geometrisiyle doruk noktasına erişmiştir. Onun öğrencilerinin bu modülasyon kavramını İstanbul Eminönü Yeni Camii'nde fayans boyutuna kadar uyguladıkları görülür. Daha sonraki yıllarda bu kültürün Nuruosmaniye Camii'nde uygulandığını gördük. Bu yapıdan sonra bu geleneğin devam ettiğini modülasyonla ilgili yayınlarımda göstermeye çalıştım. Bu bilgiler Asya yapılarında 10. yüzyıldan itibaren uygulanarak Anadolu'ya gelmiştir. Mimar Sinan'ın beylerbeyi ve baş vezirleri için hiyerarşiye uyarak kullandığı bir plan tipi vardır. Fatih, Bali Paşa Camii, Diyarbakır, Ali Paşa Camii, Diyarbakır, İskender Paşa Camii, Ahlat, İskender Paşa Camii hep bu planın ürünleri olup, duvar kalınlıkları ile iç alanın orantısının bizi karolaja *götürdüğü görülmektedir. Edirnekapi, Mihri-mah Camii'ndeki geometrik kurgu da bu düzenin en önemli temsilcisidir.*"³

Dr. Dursun Ayan, onun sanat anlayışını şöyle açıklamaktadır. "Prof. Tuncer, ilk bakışta, bilim ve tekniği estetiğin önüne geçiren kuru logocentric bir anlayışa sahip diye onun eleştirilmesine neden olabilir. Ancak onun bu tutum ve yaklaşımı kuru, zevksiz bir anlayıştan değil, tam tersine estetik için düşünce yürütürken safsataya düşme kaygısını ortadan kaldırarak sağlam bir temele dayanmak istemesindendir. Yoksa Tuncer, en ayrıntılı Selçuklu bezeklerini ressamlık yeteneğinin verdiği olanakla kâğıda işleyecek kadar sanatsal ruha sahiptir. Prof. Tuncer Kant ve Hegel'in görüşlerine *koşut olarak, sanat eserinin güzelliğini tek bireyden kurtardığı gibi, tarihi bağlamında tanımlayıp açıklarken devlet, din, toplum kavramlarıyla felsefi bir düşünceye bağlamaktadır. Çalışmalarında bir eseri ve/ya eserler öbeğini anlatırken dönemin*

3 G,Dişli, G. Günel, A. Kılıcı, Orhan Cezmi İli Vakıflarda Elli yıl, Restorasyon Dergisi, Sayı, İstanbul,

toplum, maliye ve siyaset anlayışına değinmesi, bazı dönemsel mimari oluşum ve saptamalarda bulunması felsefi bakış açısından önemlidir.”⁴

Orhan Cezmi giyimi, kuşamı, insani ilişkileriyle bana hep cumhuriyetin ilk kuşak aydın ve sanatçıları hatırlatmıştır. Cumhuriyetin değerleriyle barışık inançlı biriydi. Sağlığına dikkat eden, gayet düzgün giyinen, devamlı papyon kravat takan Cumhuriyet değerlerine inanmış çalışkan bir hocaydı. Yaşına göre dinç biriydi. Emekli olmasına rağmen hocalığı ve devlet adamlığını kimliğini ciddiyetle sürdürüyordu. İnançlı ve prensip sahibiydi, örneğin vakıflar Haftası İstanbul sempozyumuna birlikte yolculuk yapmış, Bolu’da Tokadı Hazretlerinin makamını ziyaret etmiştik. Yine Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde göreve başlamasını ilahi kadere bağlıyordu. Öyle sanıyorum ki, Vakıflara muhabbeti de buradan kaynaklanıyordu. Elbette bunda kaderin etkisi vardır ancak burada hocanın resimdeki kabiliyetini, estetik anlayışını göz ardı etmemek gerekir. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün bir döneminin canlı hafızasıydı. Kendini vakıfçı olarak tanımlıyordu. Vakıflar dergisi 75. Yıl özel sayısı ve belgeselini yaptığımızda ilk aklımıza gelen isimlerden biri Orhan Cezmi olmuştu. Yine 80. Yıl Özel sayısında hem Restorasyon ve Rölöve dergisini nasıl çıkardığını anlatmış hem de bir röportaj vermişti. 2009 yılında Dursun Ayan ile birlikte Vakıflar dergisindeki makalelerini kitaplaştırmıştık. Hoca bu kitabının çıkmasına oldukça sevinmişti. Basılmayı bekleyen birkaç kitabı daha vardı. Vefat etmeden önce bunları yayınlasam diye düşünüyordu. Sadi Bayram’ın verdiği bilgiye göre evini satarak hazırlamış olduğu kitaplarını bastırmış. Ancak kitapları satamayınca SEKA’ya kâğıt olarak vermiş. Kendi imkaniyle bastırmış olduğu bu kitaplardan elinde kalmış olanları Kitapları ilgisine ulaştıralım diye vakıflar Genel Müdürlüğü’ne dağıtmak üzere hibe etmiştir. Genç yaşta kızını menhus hastalıktan kaybedince kabuğuna çekilmiş, içine dönmüştür. En çok da kabuğuna çekildiği bu dönemde eserlerini yazmış, 11 Haziran 2023 Pazar Günü vefat etmiş, Gölbaşı mezarlığına gömülmüştür.

4 Dursun Ayan, Selçuklu Mimarisi Üzerine Orhan Cezmi Tuncer İle Söyleşi, Kitabevi Yay. İstanbul, 2012

BİBLİYOGRAFYA

Röportajlar ve Hakkında Yazılanlar:

- Bilge Kılıç, Orhan Cezmi Tuncer'in Türk-İslam Sanat Tarihine Katkıları, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üni. Çorum 2015
- Gülşen Dişli, Gökçe Günel, Ali Kılıcı, Orhan Cezmi İli Vakıflarda Elli yıl, Restorasyon Dergisi, Sayı, İstanbul, 12 Haziran 2023
- Sadi Bayram, Orhan Cezmi Tuncer'e Vefa, 12 Haziran 2023
- Dursun Ayan, Selçuklu Mimarisi Üzerine Orhan Cezmi Tuncer İle Söyleşi, Kitabevi Yay. İstanbul, 2012
- Mehmet Kurtoglu, Orhan Cezmi Tuncer: Her Vakıf Yapısında Tanrısal Güzelliği Gördüm, Vakıflar Dergisi, 80. Yıl Özel Sayı, Ankara 2019
- Yusuf Turan Günaydın, Vakıflar Dergisinden Seçmeler IV, Orhan Cezmi Tuncer, Makaleler, Vakıflar Dergisi 52- Aralık 2019
- Dursun Ayan-Mehmet Kurtoglu, Vakıflar Dergisinden Seçmeler- IV, Orhan Cezmi Tuncer, Makaleler, 2019
- Biyografiya.com. Orhan Cezmi Tuncer
- Mavi yapı, Orhan Cezmi Röportajı, *Geçmişten Günümüze Türbeler ve Kümbetler, Mavi yapı 2 January 2012*
- Mehmet Kurtoglu, Kitabiyat, Selçuklu Mimarisi Üzerine, Vakıflar dergisi, Sayı 38, Aralık 2012

Belgesel Filmler

Duvarları Konuşan Diyar, Kültür ve Turizm Bakanlığı için yapılan 34 dakikalık tanıtım filmi.
Küçeler (Diyarbakır), TRT, 30 ve 31 Ekim 2000, Saat 10.00, 2. Kanal, 34 dakikalık 2 dizi-GAP programı.
Osmanlı Esnafı, Kültür ve Turizm Bakanlığı için yapılan 29 dakikalık belgesel
Vakıflar Dergisinin 75. Yılı anısına yapılan "Bir Derginin Serüveni Belgeseli", Vakıflar Genel Müdürlüğü, 2013

Kitapları

- Mimarlık Tarihi I (Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Ders Kitabı), Ankara 1980.
- Mimarlık Tarihi II, (Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Ders Kitabı), Ankara 1980.
- Sanat Tarihi, (Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi için ders kitabı), Ankara 1980.
- Anadolu Kümbetleri I (Selçuklu Dönemi), Ankara 1986.
- Anadolu Selçuklu Mimarisi ve Moğollar, Ankara 1986.
- Kayseri Sahabiye Medresesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.
- Rölöve ve Restorasyon, (Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Ders Kitabı), Ankara 1990.
- Anadolu Kümbetleri II (Beylikler ve Osmanlı Dönemi), Ankara 1991.
- Anadolu Kümbetleri III (Beylikler ve Osmanlı Dönemi), Ankara 1992.
- Diyarbakır Camileri, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Ankara, 1996.
- Diyarbakır Evleri, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Ankara, 1999.
- Diyarbakır Kiliseleri, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Ankara, 2003.
- Ankara Evleri, ATO Yayınları, Ankara 2003.
- Anadolu Kervan Yolları, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2008.

- Sivas-Gök Medrese (Sahip Ata Fahrettin Ali Medresesi), Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2008.
- Diyarbakır Surları, Diyarbakır Valiliği Yayınları, Diyarbakır, 2012.
- Diyarbakır Sur içi Anıtları ile Köşkler ve Bağ Evleri, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Diyarbakır, 2012.

Makaleler ve Bildiriler

- “Tunceli-Çemişgezek’te Bir Türbe” Önasya, cilt 6, sayı 63, Kasım/1970, (s. 6).
- “Bir Gezinin Düşündürdükleri”, Önasya, cilt. 6, sayı. 64, Aralık/1970 (s. 8).
- “Kuşadası Kervansarayı”, Arkitekt, Ankara 1970, sayı 70, (s. 17).
- “Diyarbakır Evleri”, Önasya, cilt. 6, sayı. 65, Ocak/1971, (s. 8).
- “Diyarbakır Ali Paşa Medresesi”, Önasya, cilt. 6, sayı. 66, Şubat/1971, (s. 14).
- “Diyarbakır Ali Paşa Camisi, I”, Önasya, cilt. 6, sayı. 67-68, Mart-Nisan/1971, (s. 8).
- “Diyarbakır Ali Paşa Camisi, II”, Önasya, cilt. 6, sayı. 70-71, Haziran-Temmuz, 1971, (s. 6).
- “Niğde-Aksaray-Sultan Hanında Bazı İzlerin Değerlendirilmesi” Önasya, cilt. 6, sayı. 72, Ağustos/1971, (s. 12).
- “Bitlis-Adilcevaz Eski Cami”, Önasya, cilt. 7, sayı. 73, Eylül/1971, (s. 6).
- “Tunceli-Mazgirt Elti Hatun Camisi”, Önasya, cilt. 7, sayı. 75, Kasım/1971, (s. 12).
- “Diyarbakır Sultan Şücaeddin Türbesi”, Önasya, cilt. 7, sayı. 76, Aralık/1971, (s. 8).
- “Bitlis-Akçayuva Köyü Yakınında Bir Kümbet ve Yöresindekilerle Karşılaştırma”, Önasya, cilt. 7, sayı. 77-78, Ocak/1971-Şubat/1972, (s. 6).
- “Diyarbakır, Mardin ve Dolaylarında Bazı Hristiyan Dinî Yapılarında Türk İslâm Mimari Unsurları” Sanat Tarihi Yıllığı, sayı. 5, İst. 1973, (s. 209).
- “Mardin-Cizre Kırmızı Medrese”, Vakıflar Dergisi, Sayı 10, Ankara 1973, (s. 425).
- “Van Yöresinde Bilinmeyen Bazı Yapılarımız”, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı 6, İstanbul, 1973.
- “Ahlat Hasan Padişah Kümbeti” Rölöve ve Restorasyon Dergisi 1, Ankara 1974, (s. 47).
- “Kuşadası Öküz Mehmet Paşa Kervansarayı” Rölöve ve Restorasyon Dergisi, sayı. 2, Ankara 1975, (s. 123).
- “Üç Selçuklu Kümbeti”, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı. 6, İst., 1976, (s. 89).
- “Anadolu Türk Sanatı ve Yerli Kaynaklarla ilişkileri Üzerine”, Vakıflar Dergisi sayı. 11, Ankara 1976, (s. 239).
- “Millî Kültürümüzün Belgeleri Olan Tarihî Yapılarımızın Restorasyonu”, Milli Kültür, Cilt 1, Sayı 6, Ankara, 1977, (s. 40).
- “Ankara-Beyazıt-Tekke Köyü Kara Davut Tekkesi” Milli Kültür, cilt. 1, sayı. 7, Ankara 1977, (s. 40).
- “Konya-İlgin-Beykonak Köyü Dediği Maksut Tekkesi”, Milli Kültür, cilt. 1, sayı. 9, Ankara 1977, (s. 52).
- “Selçuklu Yapılarında Kubbe”, Milli Kültür, cilt. 1, sayı. 10, Ankara 1977, (s. 44).
- “Selçuklu Yapılarında Tonoz”, Milli Kültür, cilt. 1, sayı. 11, Ankara 1977, (s. 40). “Anadolu’nun İlk Dört Selçuklu Kumandanı ve Yaptırdıkları Yapılar”, Vakıflar Dergisi, sayı. 12, Ankara 1978, (s. 137).
- “Sivas-Divriği Melike Turhan Şifahanesindeki Türbe Bölümü”, Divriği Ulu Cami ve Şifahanesi, (ed. Y. Önge, (sh. 23) Dr. Gülşen Dişli, Gökçe Günel, Ali Kılıç İ. Ateş, S. Bayram), Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1978.
- “Selçuklularda Ahşap Örtü”, Milli Kültür, cilt. 2, sayı. 6, Ankara 1979, (s. 152).
- “Son Kazıların Işığı Altında Sivas İ. İzzettin Keykavus Şifahanesi Plânı”, L Uluslararası Türkoloji Kongresi, İstanbul 1979, (s. 911).
- “Anadolu Selçuklu Yapılarında Açıklıkların Örtülmesi ve Sorunları”, Bedrettin Cömert’e Armağan, Hacettepe Üniversitesi Yay., Ankara 1980, (s. 341).
- “Orantı ve Modül Üzerine Selçuklu Yapılarından Bazı Örnekler”, Vakıflar Dergisi 13, Ankara 1981, (s. 449).

- “Cizre Ulu Camisi”, Yıllık Araştırmalar Dergisi III., Ankara 1981, (s. 95).
- “Bitlis-Van Kervan Yolu ve Üzerindeki Hanlar” Sanat Tarihi Yıllığı, Sayı. 9-10, İst. 1981, (s. 517).
- “Sivas I. İzzettin Keykavus Şifahanesi Üzerine Üç Not”, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı. 11, İstanbul 1981, (s. 165).
- “Doğu Yönünün Türk Kültüründeki Yeri ve Mezar Mimarimize Etkisi”, 8. Türk Tarih Kongresi Bildirileri, cilt. 2, Ankara 1981, (s. 915).
- “Batıda Merkezî Kubbe ve Koca Sinan’ın Mekân Kavramı”, Sanat Tarihi Yıllığı, sayı. 12, İstanbul, 1982, (s. 149).
- “Birkaç Selçuklu Taçkapısında Geometrik Araştırma”, Vakıflar Dergisi, sayı. 16, Ankara, 1982, (s. 61).
- “Konya Sahip Ata Hanıgahı Taç kapısı”, Lâle Dergisi, İstanbul 1984, sayı. 2, (s. 2).
- “Rönesans ve Klâsik Osmanlı Dönemi Dinî Yapılarında Kubbenin Amaç ve Kullanış Açısından Karşılaştırılması”, Vakıflar Dergisi, sayı. 18, Ankara 1984, (s. 127).
- “Mimaride Türk Milli Üslubu İlkeleri”, Kültür Bakanlığı Mimaride Türk Milli Üslubu Semineri, Turizm ve Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1984, (s. 67).
- “Kelük bin Abdullah ve Kaluyanül Konevi”, Vakıflar Dergisi, sayı. 19, Ankara 1985, (s.109).
- “Restorasyonlarımızda Modülasyondan Yararlanma”, 2. Vakıf Haftası Kitabı, 1984, Ankara 1985, (s. 92).
- “Anadolu Selçuklu Kümbetlerinin Gelişimi ve Özellikleri”, 10. Türk Tarih Kongresi Bildirileri, cilt. 3, Eylül 1986, (s. 1075).
- “Tarikat Yapılarında İşlevin Tasarıma Etkisi”, 4. Vakıf Haftası Kitabı, 1986, Ankara 1987, (s. 47).
- “Sinan Camilerinde Bazı Teknik Ayrıntılar”, Milli Kültür, sayı. 61, Ankara 1988, (s. 36).
- “Kümbet Mimarimiz”, Kültür ve Sanat, Aralık 1989, (s. 54).
- “Tarihte Sivas ve Sivas Yapılarının Genel Tanımı”, Kültür ve Sanat, Sivas Özel Sayısı, sayı.6, Haziran 1990, (s. 14).
- “Taşa Bezemenin İşleniş Üzerine Düşünceler”, 7. Vakıf Haftası Kitabı 1989, Ankara, 1990, (s. 231).
- “Eski Mimarlık Çizimlerimiz Üzerine Bilgiler”, II. Türk Tarih Kongresi Bildirileri, cilt. 3, Eylül 1990, (s.1165).
- “A comparison of the dome in the sacral buildings of the Renaissance and the Classical Ottoman period”, Uluslararası Türk Sanatı Kongresi, Varşova 1990, (s. 253).
- “İstanbul’da İki Camide Harim Ölçüsü ile Çini Boyutları Arasındaki Bağın İncelenmesi”, 7. Vakıf Haftası Kitabı 1990, Ankara 1991, (s. 345).
- “Kara Han ve Eski Divriği Kangal Kervan Yolu”, Türk Etnografya Dergisi, Sayı 19, Ankara 1991, (s. 31).
- “Sivas Süteyliya Kümbeti”, Vakıflar Dergisi, sayı. 22, Ankara 1991, (s. 91).
- “Geleneksel Bazı Vakıf Yapılarında Duvar Kalınlıkları Yükseklikleri ve Açıklıktan Arasındaki Matematiksel Bağ ve Temeller Üzerine Bir İnceleme”, 9. Vakıf Haftası Kitabı 1991, Ankara 1992, (s. 285).
- “Hoca Ahmet Yesevî Türbesi. Türk Sanatındaki Yeri ve Restorasyonu Sorunları”, 10. Vakıf Haftası Kitabı 1992, Ankara 1993, (s. 39).
- “Camilerimizde Akustik”, Prof Dr. Yılmaz ÖNGE Armağanı, Selçuk Üniversitesi, Konya 1993, (s. 103).
- “Geleneksel Mimarimizde Geometri”, 3. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu, Konya 1994, (s. 27).
- “Vakıflar Genel Müdürlüğü Abideler Şubesi Nasıl Daha Verimli Çalışabilir” İl Vakıf Haftası Kitabı 1993, Ankara 1994, (s. 139).
- “Diyarbakır-Bitlis Kervan Yolu ve Üzerindeki Hanlar”, Vakıflar Dergisi, sayı. 25, Ankara 1995, (s. 9).
- “Selçuklu Yapılarında Restorasyon Problemleri”, 4. Millî Selçuklu Kültür Medeniyeti Sempozyumu, Konya 1995, (s.47).
- “Ailenin Eğitim ve Korunmasında Vakıfların Rolü”, 12. Vakıf Haftası Kitabı 1994, Ankara, 1995, (s. 21).
- “Diyarbakır Anıtları”, Kültür ve Sanat, Diyarbakır Özel Sayısı, sayı, 28, Ankara, 1995, (s. 12).

“Anadolu Türk Yapı Sanatıyla İlgili Yaşayan Yöresel Bazı Sözcükler”, Oktay Aslanapa Anı Kitabı, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996, (s. 281).

“Kilis Mevlevihanesi”, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Konya 1996, (s. 259).

“Bir Anadolu Selçuklu Taç kapısında Korumacılığa Yönelik İzler” Selçuk Üniversitesi Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu Bildirileri, Konya 1996, (s. 79).

“Niğde Alaaddin Camisi Doğu Taç kapısı”, Selçuk Üniversitesi VI. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu Bildirileri, Konya 1997, (s. 113).

Orhan Cezmi Tuncer İle Vakıflar’da Elli Yıl

“Kayseri’de 7 Selçuklu Taç kapısında Geometrik Araştırma”, Vakıflar Dergisi, sayı. 26, ‘Ankara 1997, (s. 105).

“Mimari Korumacılığımız”,Mimarlar Odası Ankara Bülteni, sayı. 12, (s. 13).

“Diyarbakır Harput Kervan Yolu”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Erzurum 1999, Sayı. 5, (s. 151).

“Diyarbakır Yapı Sanatından Kesitler”, Diyarbakır Sempozyumu 2000, Ankara, (s. 164).

“Diyarbakır Mardin ve Diyarbakır Urfa Kervan Yolu”, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, yıl. 2001, sayı. 7, Erzurum 2001, (s. 113).

“Diyarbakır Kenti Kimliği”, Diyarbakır Sempozyumu 2001, Ankara, (s. 102),

“Anadolu Selçuklu Camisi Taç kapılarında Mukarnas”, Selçuk Üniversitesi 1.Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi Bildirileri II, Konya 2001, (s. 361).

“Bazı Vakıf Yapılarına Yanlış Eklemeler, Değiştirmeler ve Yanıltıcı Restorasyonlar”, Vakıf Medeniyeti Sempozyumu Kitabı, Ankara 2003, (s. 165).

“Sivas Sahip Ata (Gök) Medrese İle İlgili Çalışmalar” Vakıflar Dergisi sayı. 26, Ankara 2004, (s. 121).

“Anadolu’da Vakıflar ve Bayındırlığa Katkısı” Vakıflar Dergisi, sayı. 29, Ankara 2005, (s.21).

“Kervanyolları” Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı, Kültür Bakanlığı, Ankara 2006, Cilt 2, (s. 419).

“Artuklu Yapıları (Yaptıran, ‘Yürüten ve Yapanlar)”, I. Uluslararası Artuklu Sempozyumu Bildirileri, cilt 1, Mardin 2007, (s. 135).

“Sinan’ın Aynı Planı Uyguladığı Dört Yapısında Izgaralı Düzen”, Osmanlıdan Cumhuriyete Diyarbakır II, Ankara 2008.

“Diyarbakır Kentinin Kuruluşunda Su Kaynaklarının Etkinliği”, 2008 Vakıf Medeniyeti Su Yılı ve Vakıflar Etkinlikleri Kitabı, Ankara 2008, (s. 125).

“Korunması Gerekli Vakıf Taşınmazlarının Onarımları ve Bir Öneri”. Vakıflar Dergisi, sayı 32, yıl 2009.

“İstanbul Edirnekapi Mihrimah Sultan Camisi Geometrik Kurgusu”, Vakıflar Dergisi, sayı. 33, Haziran 2010, (s. 113-124)

“On dokuzuncu Yüzyıl Türk Mimarlık Çizimlerinden Bazı Yeni Örnekler”, Osmanlı Bilimi Araştırmaları, Cilt 13, sayı 1, (s. 31 -42)

Konferanslar

“Diyarbakır Mihrapları”, Dicle Üniversitesi, 3 Mayıs 1991.

“Diyarbakır Tarihî Yapıları ve Evleri”, Dicle Üniversitesi, 13 Haziran 1991.

“Sivas Sahip Ata Medresesi”, Sivas Koruma Vakfı, Sivas,30 Kasım 1992.

“Sivas Sahip Ata Medresesi ve Konya Sahip Ata Camisi

Taç kapısında Modülasyon”, 3.Uluslararası Türkoloji Kongresi, Eylül 1976.

“Vakıf Eski Eserlerimizin Restorasyonu ve ilkeleri”, Dicle Üniversitesi 5. Vakıf Haftası, Aralık 1987.

- “Konya Horozlu Han Restorasyonu” 7. Ulusal Türkoloji Kongresi Eylül 1985.
- “Eski Eserlerin Korunmasının Teknik Plânlaması”, 1. Milli Kültür Şurası, Ekim 1982.
- “Korumacılığımızın Tarihçesi”, TMMOB- Tokat Valiliği Koruma Etkinlikleri, 18-20 Kasım 1988.
- “Tunceli-Pertek Bay Sungur Camisinin Taşınması”, ODTÜ Restorasyon Semineri, 21 Mart 1985.
- “Restorasyonlarımızda Günümüzün Sorunları”, ODTÜ Restorasyon Semineri, 7 Ocak 1988.
- “Mimar Sinan a Erişen Kültür Ortamı”, TMMOB, 7-12 Nisan 1982 Sinan Haftası.
- “Mimar Koca Sinan”, Sinan Yılı Çorum, 25 Mayıs 1988.
- “Süleymaniye ve Selimiye Camisi”, Sinan Yılı, Hacettepe Üniversitesi, Karadeniz Ereğlisi, 1 Haziran 1988.
- “Mimar Sinan’da Modülasyon Üzerine Yeni Bir Çalışma”, Uluslararası Mimar Sinan ve Mimarlık Sempozyumu. Erciyes Üniversitesi, Kayseri 6-8 Nisan, 1995 (Baskıda)
- “Eski Mimari Çizimlerimiz, Anlatım Biçimi”, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümü. Perşembe Söyleşileri. 31 Mart 1995.
- “Eski Çizimlerimizde Mistar”, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümü. Perşembe Söyleşileri, 30 Nisan 1995.

